

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

SO De Keyzer

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening s(b)o: SG De Keyzer

Datum bezoek : 25 november 2015

In opdracht van : Plein013

Rapporteur: drs. Jeroen Schuitert

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt onderwijsondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer een reguliere school voor basisonderwijs tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Zowel voor de s(b)o-school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de onderwijsondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de onderwijsondersteuning verder aan te passen aan de mogelijk veranderende behoefte van het netwerk van scholen waar het s(b)o toe behoort.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015/2016, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
 - a. extra handen / omvang van de klassen
 - b. speciale onderwijsmaterialen
 - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
 - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
 - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Wanneer we het eerste domein voor uw school in kaart brengen, hanteren we een indeling die past bij het onderscheid tussen scholen voor wat betreft hun doelgroep: s(b)o-scholen variëren van *doelgroepenschool* voor een smalle doelgroep, tot *integratieve school* voor brede ondersteuning van (leerlingen in) reguliere scholen.

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

De doelgroepenschool is *aanbodgericht*. De voorziening richt zich op een specifieke doelgroep zoals leerlingen met een lichamelijk beperking, een verstandelijke beperking, langdurig zieken etc..

Kenmerkende uitgangspunten en opvattingen bij een doelgroepenbenadering:

- de doelgroep heeft betrekkelijk uniforme onderwijsbehoeften;
- leren in homogene groepen van leerlingen met de betreffende onderwijsbehoeften heeft de voorkeur;
- de expertise die de doelgroep nodig heeft, vraagt een omgeving van een specialistische voorziening.

De integratieve school is *vraaggestuurd*. De voorzieningen worden in aanvulling op de mogelijkheden van de reguliere scholen ingezet. Er zijn meerdere specialismen binnen deze school beschikbaar en de school is in staat om haar voorzieningen als het ware om de reguliere scholen heen te brengen.

Kenmerkende uitgangspunten bij een integratieve benadering:

- de onderwijsbehoeften van leerlingen worden niet geordend naar medische en/of psychologische kenmerken, maar naar onderwijsbehoeften, ingedeeld op vijf velden;
- leren in heterogene groepen van leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften heeft de voorkeur;
- de inzet van de expertise die sommige leerlingen nodig hebben heeft een meerwaarde ook voor leerlingen die een dergelijke behoefte niet zo specifiek hebben.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) voor leerlingen buiten de primaire doelgroep van de school heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode of de vaste benadering als leidraad hanteren. Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept volledig afstemmen op de leerlingen die op dat moment de groep vormen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties (leermogelijkheden)
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: dhr. Alexander van den Broek (directeur), mw. Ivonne van Eerd (adjunct-directeur), mw. Inge van Gameren (intern begeleider), mw. Lieke Broeders (leerkracht), mw. Dimmy Meijer (gedragswetenschapper), dhr. Guus Wansleebe (ouder en MR lid), mw. Natasja van Lieshout (ouder), mw. Sabine van der Sterren (ouder).
- observaties bij enkele lessen: structuurgroep, OZA-groep 7-8, groep 3.
- een teamgesprek - aanwezig was een representatief deel van het team.

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende (ingewikkelde) onderwijsbehoeften.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage 1: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school

Scholengemeenschap De Keyzer is een school voor speciaal onderwijs voor leerlingen met gedrags- en psychiatrische problemen (voorheen cluster 4). Alle leerlingen hadden uit de tijd van de leerlinggebonden financiering een indicatie vanuit de Cvl, of hebben een zorgindicatie vanuit BJZ (Kompaan en De Bocht), of een indicatie vanuit GGZ (Brebung). Alle leerlingen krijgen nu een toelaatbaarheidsverklaring van het loket van Plein013 op basis van het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Leerlingen worden ook residentieel geplaatst. Per 01-08-2015 is de school gefuseerd met SO De Klimmer (voorheen cluster 4 zmok). Vanuit De Klimmer zijn er 38 leerlingen, 4 leerkrachten en 1 gedragswetenschapper meegekomen. Van deze leerlingen is één groep van 15 leerlingen geformeerd. De andere leerlingen zijn verspreid over andere groepen. Op de teldatum 01-10-2015 zijn er 229 leerlingen ingeschreven, waarvan 27 Cumi leerlingen, verdeeld over 19 groepen. Dit is inclusief de 38 leerlingen van De Klimmer. De groepsgrootte ligt gemiddeld rond de 12 leerlingen. In 2012 waren er 234 leerlingen ingeschreven, dus is er feitelijk sprake van krimp. De schoolleiding verwacht een verdere daling van de leerlingenaantallen in verband met de gevolgen van Passend Onderwijs.

De school is gelegen op een zeer ruim bebost terrein. Op hetzelfde terrein is de VSO-afdeling gelegen. Dit geldt ook voor de instelling voor Jeugdhulpverlening Kompaan en GGZ-instelling Brebung.

De school heeft een regiofunctie en heeft derhalve te maken met acht samenwerkingsverbanden en verschillende gemeenten. De schoolleiding ziet een trend van een grote instroom (60%) van leerlingen rond de 9 – 10 jaar. Vooral na de teldatum van 1 oktober is dit het geval. Hierdoor is de bovenbouw groter dan de onderbouw.

Elke groep heeft de beschikking over een leerkracht en meerdere dagdelen per week een onderwijsassistent. De jongste groepen hebben fulltime onderwijsassistentie.

De school heeft een aantal speciale groepen/arrangementen gecreëerd, op basis van ondersteuningsbehoeften:

- In samenwerking met GGZ Brebung: OZA. Dit betreft een behandelaanbod waarin basisschoolonderwijs en intensieve behandeling samengaan.
- In samenwerking met Kompaan en De Bocht: Zebra en Regenboog. Dit betreft een integratie van zorg en onderwijs met als doel het toewerken naar een succesvolle plaatsing binnen een passende vorm van vervolgonderwijs. Daarnaast bestaan er 3 leefsfieren (leerlingen die geplaatst zijn binnen de 24-uurs opvang bij Kompaan en De Bocht).
- Een structuurgroep voor leerlingen met complexe psychiatrische problematiek die een zeer grote behoefte hebben aan structuur en voorspelbaarheid.
- Daarnaast zijn er drie groepen samengesteld met leerlingen met een MLK-leerniveau.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevraagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school

- ☐ sterk homogeen, passend bij het beeld van een *smalle doelgroepschool*
- ☒ matig heterogeen, passend bij het beeld van een *brede doelgroepschool*
- ☐ matig heterogeen met integratieve elementen, passend bij het beeld van een *hybride doelgroepschool*
- ☐ sterk heterogeen, passend bij het beeld van een *integratieve school*

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van SG De Keyzer weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de (les)methode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

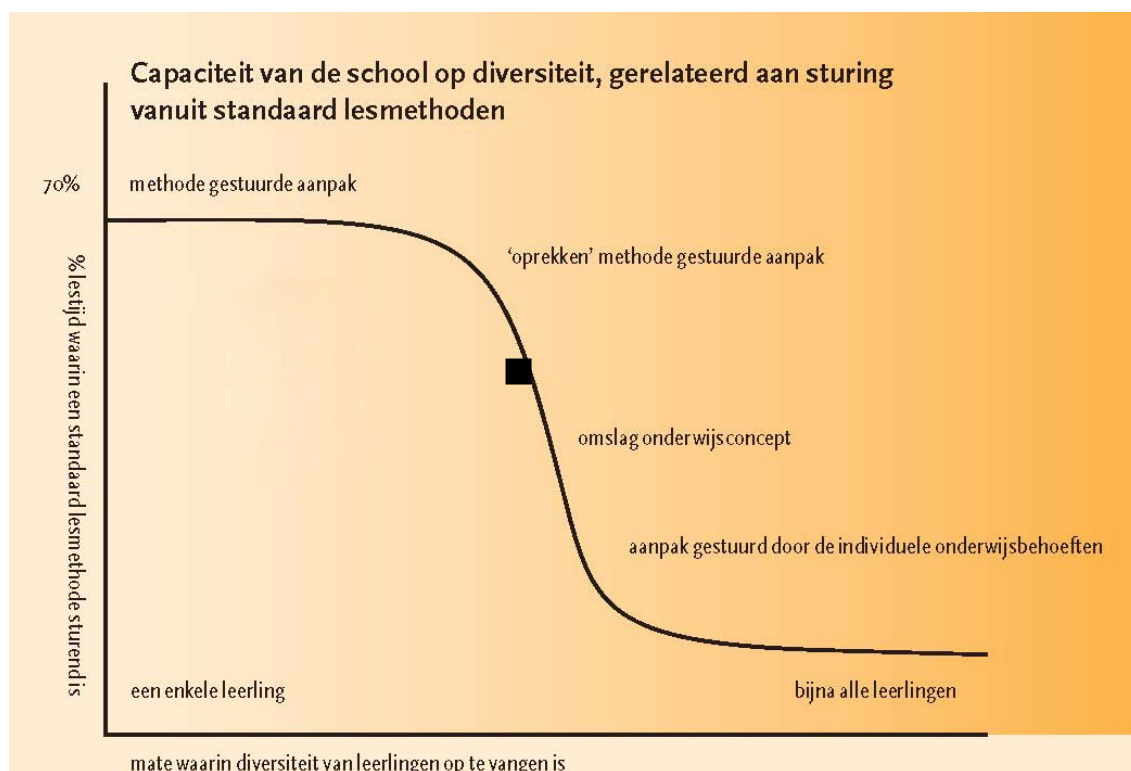
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de groep.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school leerlingen onderwijs wil kunnen bieden die onderling sterker verschillen in hun onderwijsbehoeften.
- De leerlingenpopulatie van de school door oorzaken van buitenaf steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

SG De Keyzer bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die *binnen een groep*

- ☐ eenzelfde vorm van onderwijs biedt aan leerlingen
- ☐ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen
- ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen
 - ☒ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

- ☒ extra 'handen' in de klas
- ☒ onderwijsmaterialen
- ☒ de ruimtelijke omgeving
- ☒ specialistische expertise
- ☒ contacten met externe relaties

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

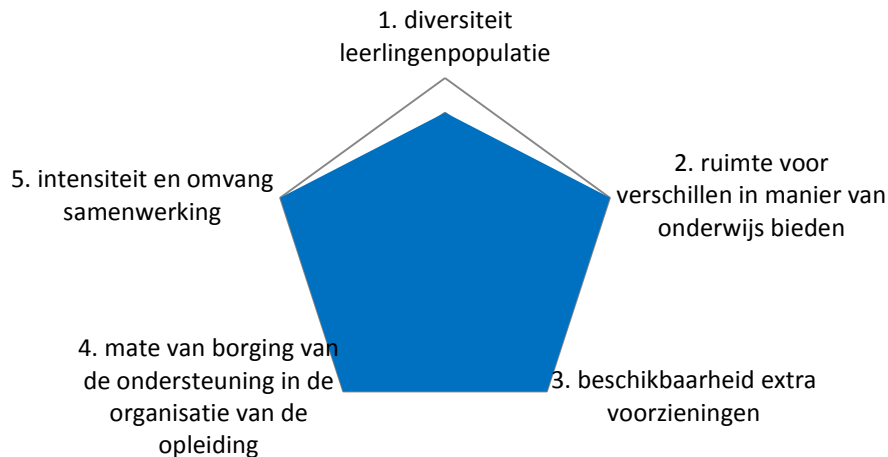
- ☒ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig
- ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

- ☒ intensief, in een stevig netwerk met veel partners
- ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere
- ☐ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere
- ☐ beperkt

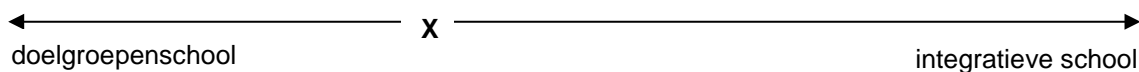
Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie (1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Geschetst op een continuüm tussen doelgroepschool en integratieve school kan de positie SG De Keyzer als volgt geplaatst worden:

Gekenmerkt naar prototypes voor ondersteuningsprofielen in het regulier onderwijs is SG De Keyzer het best te typeren als volgt:

	Netwerkschool	Smalle ondersteunings-school	Brede ondersteunings-school	Inclusieve school
Onderwijsconcept			x	
Onderwijsvoorzieningen:				
1. Handen in de klas				x
2. Materialen				x
3. Ruimtelijke omgeving				x
4. Expertise				x
5. Relaties				x

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De sociaal economische status van de gezinnen is divers en daarmee een dwarsdoorsnede van de samenleving. Opvallend zijn de vele gezinnen waarbij er een sociaal psychiatrische stoornis aanwezig is bij (één van) de ouders zelf. Ook zijn er veel samengestelde gezinnen voortgekomen uit scheidingen van de ouders. Vaak heeft de school te maken met voogden. In de thuissituatie blijken ouders regelmatig onvoldoende pedagogische vaardigheden te bezitten om adequaat tegemoet te komen aan de ondersteuningsbehoeften van hun kind. Er is weinig diversiteit in de culturele achtergrond van de leerlingen. Er zijn weinig allochtone leerlingen. De leerlingenpopulatie is daarmee geen afspiegeling van de omgeving. Er zijn 27 Cumi leerlingen. Dat is 11,8% van de totale leerlingenpopulatie. Het landelijk gemiddelde is 12,8%. Het leerniveau over de hele school heen is divers, van MLK-niveau tot meer- en hoogbegaafdheid met IQ 130. De spreiding van het leerniveau is in termen van aantallen leerlingen normaal verdeeld. Het leerniveau wordt beïnvloed door bijvoorbeeld een disharmonisch ontwikkelingsprofiel, ontwikkelingsachterstanden (door thuiszitten of te lang op de verkeerde plek), concentratie- en motivatieproblemen en informatieverwerkingsproblemen. Dergelijke problemen komen regelmatig voor in combinatie met psychische stoornissen en omgevingsproblematiek. Gezien de verscheidenheid van de speciale behoeften heeft de school speciale groepen ingericht om tegemoet te kunnen komen aan speciale behoeften op het gebied van informatieverwerking en gedrag.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

De school heeft oog voor de verschillende leerstijlen van de leerlingen. De IB-er en gedragswetenschapper ondersteunen de leerkrachten daarbij. Op leerlingenniveau wordt de behoefte bepaald met betrekking tot bijvoorbeeld taakaanpak, context leren, ervaringsgericht leren, auditieve/visuele gerichtheid, divergent denken van hoogbegaafde leerlingen en dyslexie. De school heeft een omslag in denken doorgemaakt: van zorggericht naar onderwijsgericht, met doelen stellen en hoge verwachtingen. Het leerstofjaarklassensysteem wordt gehanteerd. Er zijn veel nieuwe lesmethoden geïmplementeerd en er zijn vakoverstijgende leerlijnen. De methoden geven houvast en de nieuwe methoden bieden veel mogelijkheden tot differentiatie. Het klassikaal leren is herkenbaar binnen de school, maar ook is er sprake van coöperatieve werkvormen (daar waar het kan gezien de doelgroep) en individueel leren. Bij de sociaal-emotionele ontwikkeling is er sprake van groepsleren. Overwegend sturen de leerkrachten het leren, waarbij gebruik gemaakt wordt van gestructureerde opdrachten. In de bovenbouw worden leerlingen betrokken bij de te stellen doelen voor de komende periode. In het OPP wordt per leerling duidelijk gemaakt wat de didactische doelen zijn. Het DIM wordt gebruikt voor de convergente differentiatie op drie niveaus. De leerkrachten werken met een mix van zelfstandig werken en arrangementen. Overwegend kiest de school voor het homogeen groeperen van leerlingen op grond van leeftijd en leerniveau. Er wordt een onderscheid gemaakt in 'gewone' groepen en MLK-groepen. Van hieruit wordt het onderwijs leerlinggericht gerealiseerd. Daarnaast is de keuze gemaakt voor speciale groepen, zoals de OZA-groepen en de structuurgroep. Alle groepen hebben onderwijsassistentie voor meerdere uren per week, variërend van 5 uur tot 18 uur per week. De OZA-groepen hebben elk een pedagogisch medewerker gedurende gedeelten van de week.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het schoolteam kan de positie van de leerling met betrekking tot zijn eigen leerproces versterken door vormen van groepsleren te introduceren voor de didactische vakken. Hierbij kan worden aangesloten bij de werkwijzen voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Een andere mogelijkheid is de leerlingen meer medeverantwoordelijkheid te geven voor de persoonlijke doelen, zoals nu al in de bovenbouw wordt gedaan. Weektaken met keuzemogelijkheid en het werken met portfolio's maakt dit concreet en werkt motiverend voor de leerlingen.

Het team kan kritisch kijken naar de aantrekkelijkheid van de opdrachten voor de leerlingen. Weinig boeiende en uitdagende opdrachten kunnen gedragsproblemen in de hand werken. Volgens de schoolleiding zijn de leerkrachten zich hiervan zeer bewust.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

- De school heeft kleine klassen (gemiddeld 12 tot 14 leerlingen per klas), structureel meer dan 7 uur extra handen per klas per week.
- Op school zijn er specifieke onderwijsmaterialen beschikbaar voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften voor didactische kenmerken (Visuele ondersteuning toiletgang, opruimen spullen, omkleden gym / spel. Voor de MLK-stroom worden bepaalde alternatieve methoden ingezet. Sprintplus en luisterboeken. 'Spelen met woordstructuren', 'Curriculum Auditieve Training', 'Moet je luisteren', 'Auditieve Training van Kring Sliedrecht', 'Top'. Pictogrammen en scripts (klassikaal en individueel), 'stoplicht', 'Meichenbaum', 'time-timer', digibord. tast/voelletters, zand-, (schrijf)tafel, tactilo, voelkast, voelkussentjes, schrijfpatroonsporen/ doolhoven, ooghandcoördinatie-bord, 12-trap. Tangle, stressballetjes, bijt armband. 'Varia', 'Picolo', 'Loco'. Onderwijsondersteunende leermiddelen zoals spellingkaarten, afdekkaarten, rekenrekjes, getallenlijn enz. Onderwijsmaterialen gericht op (hoog)begaafdheid zoals 'Breinbrekers', 'Rekentijgers' en diverse computerprogramma's.) en pedagogische/psychologische kenmerken ('Leefstijl' en 'Doos vol gevoelens'. Time-out tafel in elke klas met bijbehorende picto's, bij ruimtes in elk klaslokaal, time-out ruimtes, time-out formulier gebaseerd op het 3-G Model. Study-buddy, koptelefoon, MP-3 speler, schotten, bijruimtes, trampoline, sensorische materialen. Beloningssysteem (punten/sterren) waarmee leerlingen kunnen sparen voor vrije tijd of iets materieels. Pluim/ zonnetje van de dag. Individuele (tijdelijke) beloningssystemen. Gedragspatroongrafiek, zones op de speelplaats, buitenspel materialen per klas, social scripts).
- Voor de ruimtelijke omgeving heeft de school extra ruimtes voor didactische begeleiding (werkruimten voor werken met leerlingen), extra ruimtes voor bewegingsbehoeften (rolstoeltoegankelijkheid, speel-/gymlokaal, een speelplein met extra kwaliteit) en extra ruimtes voor verzorging/rust (verzorgingsruimte, revalidatie- en therapieruimte, time-out ruimte).
- Specialistische expertise op hbo/vwo-niveau is aanwezig voor auditieve en spraak/taal beperkingen, cognitieve beperkingen, motorische beperkingen, ASS, AD(H)D, angst- en hechtingsstoornissen, psychische stoornissen, gedragsproblemen, dyslexie. Buiten de school is expertise snel toegankelijk.
- De school werkt regelmatig tot vaak samen met de SMW, Bureau Jeugdzorg, GGD, GGZ MEE, MKD, gemeentelijke ketenzorg, Kompaan en De Bocht, Leo Kannerhuis.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De groepsleerkrachten dragen de verantwoordelijkheid voor de groepsplannen en uitvoering van de handelingsplannen. Vaak zijn de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen complex en de leerkrachten leggen ondersteuningsvragen daaromtrent voor aan het ondersteuningsteam of de CvB. De intern begeleider begeleidt (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in hun professionele ontwikkeling door het verrichten van coördinerende activiteiten op het gebied van leerlingenzorg, het observeren en coachen van (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in de groep bij het lesgeven en begeleiden van leerlingen, het ondersteunen van de leerkracht bij het schrijven van groepsplannen en (individuele) handelingsplannen, het organiseren van, en leiding

geven aan, groeps- en perspectiefbesprekingen op basis van groepsplannen en individuele handelingsplannen. Middels het Cito-LVS en de methode gebonden toetsen worden de leervorderingen gevolgd, in samenhang met de andere ontwikkelingsgebieden. De rapportages zijn daarom een beschrijving van de ontwikkeling van de leerling. Ook is er een leerlingendeel aan de rapportage gekoppeld. Er is een protocol voor dyslexie gericht op signaleren en screenen. De externe onderzoekers verzorgen ook de behandeling. De school hanteert de compenserende maatregelen. Ook is er een time-outprotocol en een protocol voor medicijngebruik voor bewaren, toedienen en registratie van medicijnen.

5. Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Er is contact met de reguliere basisscholen binnen Plein013 in geval van een aanmelding, of rond een casus. Er is geen contact op het gebied van kennisdeling of verspreiding van expertise. De AB-ers zijn allemaal overgegaan naar Plein013. Binnen de Stichting Biezonderwijs is er contact middels diverse netwerken, zoals een directieberaad, IB-netwerk, diverse werkgroepen en gezamenlijke scholingen. Er is contact met het loket van Plein013, maar daar blijft het wat toe beperkt. De schoolleiding heeft behoefte aan meer dwarsverbanden. Er is met SO De Bodde contact op verschillende niveaus, zoals op casusniveau, op niveau van een leerlingenplaatsing, op niveau van collegiale consultatie.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Er is een teamgesprek gevoerd aan de hand van stellingen. Deze zijn bewust ambigu geformuleerd om de discussie op te roepen. Collega's hebben op persoonlijke titel hun mening gegeven en deze uitlatingen hoeven niet automatisch overeen te stemmen met het schoolbeleid. In het volgende overzicht is de weging van de argumenten op basis van consensus door de aanwezige collega's weergegeven.

Rangorde	Team SG De Keyzer
<div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> sterk argument of belangrijk </div> <div style="margin: 0 10px;"> </div> <div style="writing-mode: vertical-rl;"> zwak argument of minder belangrijk </div> </div>	2 Ik merk niet zoveel van Passend Onderwijs. (<i>belangrijk, want team merkt wel veel</i>)
	5 De veiligheid in de groep wordt in hoge mate bepaald door leerkrachtvaardigheden.
	9 Liever arrangementen op aparte leslocaties, dan arrangementen in de reguliere klas.
	7 Door de methodesturing in het onderwijs creëren wij 'buitenbeentjes'.
	12 Aanmelding is een ding: een leerling kan de school veel geld gaan kosten.
	1 De reistijd voor een leerling mag niet meer zijn dan een half uur heen en een half uur terug
	6 Liever klassenverkleining dan extra handen.
	3 Veel 'zorg' leerlingen op een school schrikt ouders af – dat is geen goede PR.
	8 Ouders hebben geen verstand van onderwijs en daarom kan de school beter bepalen wat een passend onderwijsaanbod is.
	10 Hoe homogener de groep, des te beter de leerprestaties.
	4 Door Passend Onderwijs krijgt de 'gewone' leerling te weinig aandacht.
	11 Dankzij Passend Onderwijs worden leerkrachten nog deskundiger.

Het team zegt veel van de gevolgen van Passend Onderwijs te merken. Ze worden geconfronteerd met vastgelopen leerlingen en een toename van complexere problematiek. De nadruk ligt op de handelingsverlegenheid van de verwijzende school, terwijl de ouders vaak moeten strijden voor een plekje voor hun kind op het SO. De veiligheid in de groep wordt mede bepaald door de leerkrachtvaardigheden, maar het is ook afhankelijk van de populatie, de continuïteit van de organisatie, en de teamaanpak van gedrag. Arrangementen in het regulier onderwijs zijn volgens het team alleen haalbaar als het om relatief lichte hulpvragen gaat. Voor zwaardere hulpvragen zijn de IVO velden van belang voor de structuur, omgeving en concept. Daardoor is het SO de beste plek voor dergelijke arrangementen. Voorbeelden daarvan zijn de OZA groepen en de structuurgroep op De Keyzer. Het team wil de methoden op de huidige manier blijven gebruiken. Ze geven steun en de nieuwe methoden bieden veel mogelijkheden voor differentiatie. In het team is de attitude aanwezig

om geen buitenbeentjes te laten ontstaan, op welk gebied dan ook. De financiële prikkel in het SWV is merkbaar, want reguliere scholen houden leerlingen vast en willen ze (na behandeling) weer snel terug. Voor de eigen school speelt deze prikkel niet. Het team wil de hulpvraag van de leerling centraal stellen en daarvoor de passende plek bieden. Vervoer is wel een probleem voor de doelgroep, vooral omdat er geen begeleiding in het leerlingenvervoer is. De tijdsduur van de reistijd is dus minder een probleem dan de omstandigheden en randvoorwaarden. Het team vindt dat extra handen in de praktijk het meeste rendement oplevert. Per klas moet worden bekeken hoeveel extra handen nodig zijn en dat leidt tot verschillen. Binnen het team is er sprake van een grote solidariteit naar elkaar toe op dit gebied. Veel zorgleerlingen in de school kan een positief punt zijn, want het geeft aan dat de school oog heeft voor de leerling. Zodra nieuwe ouders voor het eerst op de school komen kijken, wordt hun beeldvorming meteen bijgesteld. Homogeen groeperen kan goed werken op basis van de behoeften van de leerlingen, zoals de structuurgroep. Homogeen groeperen op basis van gedrag is niet het uitgangspunt van de school. Men kijkt kritisch en bewust naar de groepssamenstelling. Het is echter niet zo dat een homogene groepssamenstelling op basis van gedrag altijd zal zorgen voor een toename in gedragsproblemen.

Bijlage 1: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

Kenmerken van de doelgroep:

Aard van de beperkingen:

De leerlingen hebben gedrags- en psychiatrische problemen (voorheen cluster 4). Alle leerlingen hebben een TLV op basis van het OPP, of hebben een zorgindicatie vanuit BJZ (Kompaan en De Bocht), of een indicatie vanuit GGZ (Brebung). Het leerniveau over de hele school heen is divers, van MLK-niveau met tot meer- en hoogbegaafdheid met IQ 130. De spreiding van het leerniveau is in termen van aantallen leerlingen normaal verdeeld. Het leerniveau wordt beïnvloed door bijvoorbeeld een disharmonisch ontwikkelingsprofiel, ontwikkelingsachterstanden (door thuiszitten of te lang op de verkeerde plek), concentratie- en motivatieproblemen en informatieverwerkingsproblemen. Dergelijke problemen komen regelmatig voor in combinatie met psychische stoornissen en omgevingsproblematiek. In de thuissituatie blijken ouders regelmatig onvoldoende pedagogische vaardigheden te bezitten om adequaat tegemoet te komen aan de ondersteuningsbehoeften van hun kind.

Typerende onderwijsbehoeften:

Stoornissen uiten zich zowel internaliserend als externaliserend. De leerlingen met complexe psychiatrische problematiek hebben een zeer grote behoefte aan structuur en voorspelbaarheid. De school heeft een aantal speciale groepen/arrangementen gecreëerd, op basis van ondersteuningsbehoeften:

- In samenwerking met GGZ Brebung: OZA . Dit betreft een behandelaanbod waarin basisschoolonderwijs en intensieve behandeling samengaan.
- In samenwerking met Kompaan en De Bocht: Zebra, Regenboog, 3 leefsferen. Dit betreft een integratie van zorg en onderwijs met als doel het toewerken naar een succesvolle plaatsing binnen een passende vorm van vervolgonderwijs.
- Een structuurgroep voor leerlingen met complexe psychiatrische problematiek die een zeer grote behoefte hebben aan structuur en voorspelbaarheid.
- Daarnaast zijn er vier groepen samengesteld met leerlingen met een MLK-leerniveau.

Instroomprofielen op grond van intelligentie/ontwikkelingsleeftijd:

Het leerniveau over de hele school heen is divers, van MLK-niveau met IQ 70 tot meer- en hoogbegaafdheid met IQ 130. De instroom is de laatste jaren als volgt:

Instroom	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Vanuit huis	0	0	0	0
Basisonderwijs	46	53	36	32
SO cat 1	7	10	6	39
MKD	16	18	16	17
SBO	5	5	9	3

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- ☐ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- ☒ laag
- ☐ gemiddeld
- ☐ hoog
- ☒ matig
- ☐ sterk

Toelichting

De sociaal economische status van de gezinnen is divers en daarmee een dwarsdoorsnede van de samenleving. Opvallend zijn de vele gezinnen waarbij er een sociaal psychiatrische stoornis aanwezig is bij (één van) de ouders zelf. Ook zijn er veel samengestelde gezinnen voortgekomen uit scheidingen van de ouders. Vaak heeft de school te maken met voogden. In de thuissituatie blijken ouders regelmatig onvoldoende pedagogische vaardigheden te bezitten om adequaat tegemoet te komen aan de ondersteuningsbehoeften van hun kind.

- *thuis taal:*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

toelichting

Overwegend is de gesproken thuistaal de Nederlandse taal.

- *culturele achtergrond*

- ☐ weinig
- ☒ matig
- ☐ sterk

toelichting

Er is weinig diversiteit in de culturele achtergrond van de leerlingen. Er zijn weinig allochtone leerlingen. De leerlingenpopulatie is daarmee geen afspiegeling van de omgeving. Er zijn 27 Cumi leerlingen. Dat is 11,8% van de totale leerlingenpopulatie. Het landelijk gemiddelde is 12,8%.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.³:

- *niveau van leren*

- ☐ weinig
- ☐ matig
- ☒ sterk

toelichting

³ Om voor het overzicht over het samenwerkingsverband maximale vergelijkbaarheid tussen scholen te bereiken zijn vragen opgenomen die niet voor elke s(b)o-school van toepassing zullen zijn. In dat geval beperkt het antwoord zich tot *n.v.t. gezien de doelgroep*

Het leerniveau over de hele school heen is divers, van MLK-niveau met IQ 70 tot meer- en hoogbegaafdheid met IQ 130. De spreiding van het leerniveau is in termen van aantallen leerlingen normaal verdeeld. Het leerniveau wordt beïnvloed door bijvoorbeeld een disharmonisch ontwikkelingsprofiel, ontwikkelingsachterstanden (door thuiszitten of te lang op de verkeerde plek), concentratie- en motivatieproblemen en informatieverwerkingsproblemen. Dergelijke problemen komen regelmatig voor in combinatie met psychische stoornissen en omgevingsproblematiek.

Instroom	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Vanuit huis	0	0	0	0
Basisonderwijs	46	53	36	32
SO cat 1	7	10	6	39
MKD	16	18	16	17
SBO	5	5	9	3
Uitstroom	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Terugplaatsingen bao	3	5	4	1
Praktijkonderwijs	0	0	0	0
LWOO	0	0	0	1
VMBO bl	1	0	3	0
VMBO kl	4	0	2	2
VMBO gl	2	0	0	0
VMBO tl	4	2	5	2
HAVO-VWO-Gym	1	2	1	2
VSO cat. 1	10	11	12	7
VSO cat. 1 SO > eigen VSO	n.v.t.	35	38	29
Geen onderwijs	1	4	2	0
Verwijzingen	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
verwijzingen sbo ⁴	13	10	11	13
verwijzingen so ⁵ cat 1	20	13	16	17

⁴ sbo= speciaal basisonderwijs

⁵ so=speciaal onderwijs

- *leerstijlen*

☐	weinig
☒	matig
☐	sterk

Toelichting

De school heeft oog voor de verschillende leerstijlen van de leerlingen. De IB-er en gedragswetenschapper ondersteunen de leerkrachten daarbij. Op leerlingenniveau wordt de behoefte bepaald met betrekking tot bijvoorbeeld taakaanpak, context leren, ervaringsgericht leren, auditieve/visuele gerichtheid, divergent denken van hoogbegaafde leerlingen en dyslexie.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

☐	weinig (minder dan 20 %)
☒	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40%)

toelichting

Gezien de verscheidenheid van de speciale behoeften heeft de school speciale groepen ingericht om hieraan tegemoet te kunnen komen.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

☐	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☒	veel (meer dan 40 %)

toelichting

Gezien de verscheidenheid van de speciale behoeften heeft de school speciale groepen ingericht om hieraan tegemoet te kunnen komen.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Welke (remediërende) methodes worden binnen deze school gebruikt?

- Taal: Spelling in de lift', 'Speciale spellingbegeleiding', 'Zuid-Vallei', 'Voorspel', 'Veilig in stapjes', 'Zelfstandig spellen', 'Taal in Blokjes'.
- Rekenen: Maatwerk', 'De Zuid-Vallei', 'Met sprongen vooruit', 'Geld-meten-wegen-tijd van K2 publisher', 'Zo reken ik ook'.
- Lezen: Speciale leesbegeleiding', 'Connect lezen', 'Ralfi lezen', 'ELLO', 'DMT oefenmap', 'Speciale aanvankelijke leesbegeleiding', 'Flits', 'Woordenhaai', 'Leesladder', 'Leesweg', 'Leeslijn', 'aap-zee-koe Begrijpend lezen: Zuid-Vallei'.
- Overige vakken: methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, 'Leefstijl' en 'Doos vol gevoelens'.

Wordt er gewerkt met leerlijnen (bv. CED-leerlijnen)? Hoe is de verbinding met methodes?

De school heeft een omslag in denken doorgemaakt: van zorggericht naar onderwijsgericht, met doelen stellen en hoge verwachtingen. Het leerstofjaarklassensysteem wordt gehanteerd. Er zijn veel nieuwe lesmethoden geïmplementeerd en er zijn vakoverstijgende leerlijnen. De methoden geven houvast en de nieuwe methoden bieden veel mogelijkheden tot differentiatie.

Zijn de eindtermen voor alle leerlingen van toepassing? In welke mate wordt afgeweken?

In de basis zijn de eindtermen voor alle leerlingen van toepassing, tenzij in de CvB anders wordt besloten en er een afbuiging komt op één of meerdere leerlijnen. Dit voornemen wordt altijd besproken met ouders en na overeenstemming vastgelegd in het OPP van de leerling. Het ontwikkelingsperspectief wordt dan bijgesteld.

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☒	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☒	☐	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☒	☐	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☒	☐	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☒	☐	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☐	☒	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☒	☐	☐	☐	evaluatie samen met leerlingen

Toelichting

De ontwikkeling van een leerling komt niet altijd vanzelf op gang en moet worden gestimuleerd. Kennis wordt dan aangedragen, ook op sociaal-emotioneel gebied. De school heeft daarbij aandacht voor betekenisvol leren. Het zelf ontdekken is vooral aan de orde bij vakoverstijgende activiteiten. Werken met kennis wordt ook mogelijk gemaakt door de methoden. Het klassikaal leren is herkenbaar binnen de school, maar ook is er sprake van coöperatieve werkvormen (daar waar het kan gezien de doelgroep) en individueel leren. Bij de sociaal-emotionele ontwikkeling is er sprake van groepsleren. Overwegend sturen de leerkrachten het leren, waarbij gebruik gemaakt wordt van gestructureerde opdrachten. In de bovenbouw worden leerlingen betrokken bij de te stellen doelen voor de komende periode. Het

leerstofjaarklassensysteem wordt gehanteerd, waarbij het IQ de basis vormt bij het vaststellen van het ontwikkelingsperspectief. De speciale behoeften van de leerling worden daarmee in overeenstemming gebracht en dat is per leerling verschillend, bijvoorbeeld met speciale trajecten voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. In het OPP worden de leerlingen geplaatst op niveau en leeftijd en daarna op de leerlijn. Er worden veel aanpassingen per leerling doorgevoerd, mede door de keuze in MLK-groepen en 'gewone' groepen. Middels het Cito-LVS voor de hoofdvakken en SEO en de methode gebonden toetsen worden de leervorderingen gevolgd, in samenhang met de andere ontwikkelingsgebieden. De rapportages zijn daarom een beschrijving van de ontwikkeling van de leerling. Ook is er een leerlingendeel aan de rapportage gekoppeld. Er wordt gewerkt met beloningskaarten, zelfcorrectie, maar ook beoordelen leerlingen zichzelf en elkaar door middel van feedback geven en ontvangen. De school maakt groepsoverzichten met trendanalyses en dwarsdoorsneden voor de didactische leergebieden. De CvB (Commissie van Begeleiding) evalueert de gehele ontwikkeling van de leerling. Men is bezig een leerlingenraad op te richten. Periodiek worden leerlingen bevraagd naar hun tevredenheid middels een enquête. Binnen het werken met DIM is de evaluatie van het onderwijs met de leerlingen in gang gezet.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☒ vooral met individuele aandacht, buiten de groep (logo, ergo, dyslexie).
- ☒ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen (speciale groepen)
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaankpak

Toelichting

De school heeft een omslag gemaakt naar cyclisch werken en opbrengstgericht werken. Doelen worden geformuleerd vanuit de behoeften van de leerlingen. Per groep wordt dan bepaald wat dit betekent voor de leerkracht. Het OPP is verbonden met het groepsplan. Er is sprake van differentiatie in drie niveaus en het model directe instructie wordt toegepast. Er zijn didactische leerlijnen per leerjaar die aan de orde komen in groepsplannen. Vervolgens worden er subgroepen geformeerd, of werkt de leerling individueel. De structuurgroep voor leerlingen met complexe psychiatrische problematiek die een zeer grote behoefte hebben aan structuur en voorspelbaarheid, is ontstaan nadat bleek dat deze leerlingen toch nog onvoldoende voorspelbaarheid ondervonden van de gestructureerde aanpak in de 'reguliere' groepen.

Kenmerkend voor de school is dat men structuur biedt in ruimte, tijd en activiteit. De school wil de sturing laten uitgaan vanuit de structuur van de groepen, omdat dit rust en overzicht oplevert voor de leerlingen. Men probeert daarbij zoveel mogelijk de ondersteuning van de leerling te laten plaatsvinden in de groepen. Slechts de individuele therapie, zoals RT, kindercoach, fysiotherapie, vindt plaats buiten de groep.

De school heeft een aantal speciale groepen, waarbij sprake is van integratie van behandeling en onderwijs. Hieronder volgt daarvan een beschrijving:

OZA Samenwerking GGZ Breburg

Onderwijs Zorg Arrangement (Eén kind – één plan)

Intensieve Zorg en speciaal onderwijs: één programma

Het Onderwijs Zorg Arrangement is een behandelaanbod waarin speciaal onderwijs en behandeling samengaan. GGZ Breburg Centrum Jeugd en de school voor speciaal onderwijs SG De Keyzer in Goirle werken hierin samen.

Voor wie

Het arrangement is bedoeld voor leerlingen op de basisschool, die door de ernst van hun psychische klachten vastlopen op school. Ook thuis en in hun vrije tijd ondervinden zij hinder en stagneert ontwikkeling. Op didactisch- en sociaal-, emotioneel vlak worden de leerlingen gedurende het OZA-programma optimaal gestimuleerd in hun ontwikkeling, dit alles binnen één leefwereld.

Behandeling in de klas

GGZ-medewerkers behandelen de leerlingen in de klas. Samen met de leerkracht leren ze hen daar wat ze nodig hebben om deel te nemen aan onderwijs. De leerlingen krijgen daarnaast buiten de klas een behandelplan op maat in de vorm van individuele- /groepstraining en/of therapie.

Grote rol ouders

In het Onderwijs Zorg Arrangement werken medewerkers van school en GGZ intensief samen met de ouders/verzorgers van de leerlingen die van het zorgarrangement gebruik maken. De behandelplannen worden in overleg met de ouders vastgesteld. Binnen het OZA-programma wordt ook het gezin meegenomen in de behandeling. De vorm en intensiteit van dit aanbod worden samen met de behandelplannen in overleg met de ouders vastgesteld.

Uitgangspunten behandeling

Eén kind, één plan: SG De Keyzer en Centrum Jeugd GGZ en ouders werken samen, zodat er voor iedere leerling één behandelplan is met gezamenlijke doelen volgens een gedeelde visie. Voor iedere leerling is er binnen de behandeling een basisprogramma. Per leerling wordt individueel bekeken welke modules (individueel of groepsverband) er toegevoegd worden aan dit basisprogramma

Iedere leerling oefent op school en gedurende behandelmomenten vaardigheden. Met behulp van ouders wordt geprobeerd een transfer te maken van het geleerde tijdens de behandeling naar de thuissituatie.

School en GGZ doen samen de intake, hebben gezamenlijk overleg gedurende de behandeling en bespreken gezamenlijk de voortgang van de leerlingen.

Aan het Onderwijs Zorg Arrangement-team is een GZ-psycholoog van Centrum Jeugd verbonden. Hij geeft inhoudelijk leiding aan de pedagogische medewerkers.

Ouders/verzorgers en eventueel het gehele gezin worden intensief betrokken. Dat kan zijn in de vorm van thuisbehandeling, thuisbegeleiding door groepsleiding, ouderbegeleiding of systeemtherapie.

Als het geïndiceerd is, kan farmacotherapie ingezet worden.

Samenwerking Kompaan en De Bocht (unit 1) (Zebra en Regenboog)

Zebra

Binnen Stichting Kompaan en De Bocht (KeDB) en Scholengemeenschap De Keyzer is sinds januari 2011 een behandelklas (Zebra) opgezet.

Dit is voor leerlingen die:

- een indicatie hebben voor dagbehandeling;
- (binnen drie maanden) 4 jaar zijn;
- binnen een korte tijd (drie maanden) schoolrijp zijn;
- een intensieve behandeling nodig hebben, waardoor ze niet in staat zijn om een volledig onderwijsprogramma te volgen.
- Gedurende de behandelperiode hun onderwijstijd kunnen uitbreiden.

Uitgangspunten

Onderwijs en zorg vullen elkaar aan en werken met gezamenlijke doelen, een kind een plan.

Alle kinderen vanaf 4 jaar hebben recht op een passende vorm van onderwijs. Ook kinderen waarvoor behandeling een voorliggende voorwaarde is voor het kunnen volgen van onderwijs.

Het aantal verschillende leefwerelden van een leerling wordt beperkt.

Het aanbod van onderwijs en behandeling wordt afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van de leerling. Begeleiding in het systeem is onderdeel van de behandeling.

Doelstelling

Binnen Zebra willen we leerlingen kansen bieden door hen optimaal op alle ontwikkelingsgebieden te stimuleren.

Er wordt groot belang gehecht aan:

- De ontwikkeling van sociale vaardigheden
- De bevordering van gezonde emotionele ontwikkeling
- De didactische ontwikkelingsmogelijkheden vergroten

Het uitgangspunt is om toe te werken naar uitbreiding van onderwijstijd, afronden van behandeling / behandeldoelen, teneinde succesvol naar een passende vorm van vervolgonderwijs uit te stromen.

Organisatie

De behandelklas bestaat uit maximaal tien leerlingen. De groep wordt geleid door een leerkracht van Sg De Keyzer waarbij een pedagogisch medewerker van KeDB ondersteunt op sociaal-, emotioneel gebied. Binnen het dagprogramma wordt zowel individueel als groepsgericht behandeld door medewerkers van KeDB. In de beginfase (veilige fase) ligt het accent op het creëren van een veilige speel- en leeromgeving voor iedere leerling. Gedurende de plaatsing zal de nadruk steeds meer verschuiven van behandeling richting onderwijs (omslag fase en taakgerichte fase). Zowel de leerkracht als de pedagogisch medewerker zijn gericht op de uitstroom van de leerling en bekijken, vanuit de eigen expertise, gezamenlijk wat er nodig is om de leerling zo goed mogelijk voor te bereiden op zijn toekomstige school. Dit kan zowel regulier als speciaal (basis)onderwijs zijn.

Regenboog

Kompaan en De Bocht en Scholengemeenschap De Keyzer zijn in januari 2012 de combinatiegroepen Regenboog; behandeling – onderwijs gestart.

In deze combigroepen kan een nog grotere doelgroep leerlingen een geïntegreerd aanbod van behandeling en onderwijs volgen.

Dit is voor leerlingen die:

- een indicatie hebben voor dagbehandeling;
- (binnen drie maanden) 4 jaar zijn;
- binnen een korte tijd (drie maanden) schoolrijp zijn;
- een intensieve behandeling nodig hebben, waardoor zij halve dagen onderwijs kunnen volgen.

Uitgangspunten

Onderwijs en zorg vullen elkaar aan en werken aan gezamenlijke doelen, een kind een plan. Alle kinderen vanaf 4 jaar hebben recht op een passende vorm van onderwijs. Ook kinderen waarvoor behandeling een voorliggende voorwaarde is voor het kunnen volgen van onderwijs. Het aantal verschillende leefwerelden van een leerling wordt beperkt. Het aanbod van onderwijs en behandeling wordt afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van de leerling. Begeleiding in het systeem is onderdeel van de behandeling.

Doelstelling

Binnen de combigroepen willen we leerlingen de beste kansen bieden door de leerlingen optimaal op alle ontwikkelingsgebieden te stimuleren.

Er wordt groot belang gehecht aan:

- De ontwikkeling van sociale vaardigheden
- De bevordering van gezonde emotionele ontwikkeling
- De didactische ontwikkelingsmogelijkheden

Het uitgangspunt is om toe te werken naar een succesvolle plaatsing binnen een passende vorm van vervolgonderwijs.

Organisatie

De groep wordt geleid door een leerkracht van SG De Keyzer waarbij een pedagogisch medewerker van KeDB ondersteunt op sociaal-, emotioneel gebied. De leerlingen volgen halve dagen onderwijs binnen de groep waarin zij op het andere dagdeel behandeling krijgen. Naast behandeling op school is er vanuit KeDB ook begeleiding binnen het systeem. Het aanbod is afgestemd op de mogelijkheden en behoeften van de leerling en het systeem.

De structuurgroep

De structuurgroep is een groep waarin leerlingen geplaatst worden die binnen de reguliere groepen van SG De Keyzer moeite hebben om te functioneren. Zij vragen om nog meer structuur en voorspelbaarheid dan in de reguliere groepen reeds geboden wordt. Binnen de structuurgroep wordt een groepsaankpak gehanteerd die voor alle leerlingen geldt. Daarnaast wordt er per individu bekeken wat passend is en wat niet. Hierop worden individuele aanpassingen gedaan naar de behoeften van een leerling voortkomend uit de vaak complexe psychiatrische problematiek.

In de structuurgroep worden maximaal acht leerlingen geplaatst. Het klaslokaal is ingericht met individuele werkplekken, waarin de leerlingen een groot gedeelte van de dag zelfstandig werken. Daarnaast volgen zij in kleine groepen instructie aan de instructietafel. De leerlingen hebben een individueel dagprogramma dat zichtbaar is op de eigen werkplek. De leerlingen van de structuurgroep hebben de mogelijkheid om op een eigen speelplaats de pauze door te brengen. Voor schooltijd komen de leerlingen direct vanuit de taxi naar het klaslokaal.

Leo Kannerhuis

Deeltijd behandeling op school voor leerlingen met een stoornis binnen het autisme spectrum gecombineerd met ondersteuning/begeleiding binnen het systeem vanuit LKHB. Deze behandeling wordt ingezet voor leerlingen die vanwege hun ASS problematiek dreigen vast te lopen in het onderwijs en hun sociaal-, emotionele ontwikkeling.

Elke 6 tot 8 weken vindt een gezamenlijk overleg plaats met de behandel coördinatoren van LKHB die het behandelplan evalueren / bijstellen samen met de gedragswetenschapper van SG De Keyser. De leerkracht staat in nauw contact met de DOS-trainer op school, zij geven uitvoering aan het plan. Ouders zijn nauw betrokken in dit traject, ook thuis wordt gewerkt aan dezelfde doelen.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☒ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☐ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting

De school heeft oog voor de verschillende leerstijlen van de leerlingen. De IB-er en gedragswetenschapper ondersteunen de leerkrachten daarbij. Op leerlingenniveau wordt de behoefte bepaald met betrekking tot bijvoorbeeld taakaanpak, context leren, ervaringsgericht leren, auditieve/visuele gerichtheid, divergent denken van hoogbegaafde leerlingen en dyslexie.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Overwegend kiest de school voor het homogeen groeperen van leerlingen op grond van leeftijd en leerniveau. Er wordt een onderscheid gemaakt in 'gewone' groepen en MLK groepen. Van hieruit wordt het onderwijs leerlinggericht gerealiseerd. Daarnaast is de keuze gemaakt voor speciale groepen, zoals de OZA groepen en de structuurgroep. Alle groepen hebben onderwijsassistentie voor meerdere uren per week, variërend van 5 uur tot 18 uur per week. De OZA groepen hebben elk een pedagogisch medewerker voor de hele week.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis):

60% van de leerkrachten heeft dat inzicht. Dit is in ontwikkeling middels studiedagen, groepsbesprekingen met planning van de leerstof op basis van de tussendoelen.

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen:

70% van de leerkrachten levert didactisch maatwerk, ondersteund door de IB en CvB in verband met de totaal aanpak.

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen:

90% van de leerkrachten levert pedagogisch maatwerk, ondersteund door de IB en CvB in verband met de totaal aanpak.

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling:

90% van met name de bovenbouwleerkrachten is veel in gesprek met de leerlingen over het lesaanbod.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

toelichting

Er zijn schoolbrede regels, een helder pedagogisch klimaat dat ook herkenbaar is in de groepen.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☐ niet of nauwelijks
- ☒ soms
- ☐ vaak

toelichting

Ouders zijn goed geïnformeerd en worden ook gehoord. Met name bij de start is er intensief contact. De wijze waarop en de frequentie is schoolbreed afgesproken. Ouders hebben weinig invloed op het aanbod zelf, maar wel op de wijze van aanbieden in verband met aansluiten bij de leerstijl.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Geïntegreerd in de teamaanpak en geïnternaliseerd in het handelen van alle medewerkers is aanwezig:

- ☒ Kennis over opvattingen en aanpakken in de onderwijszorg (handelingsgericht werken, werken met leerlijnen, onderwijsconcepten gebaseerd op onderwijsbehoeften van leerlingen zoals coöperatief leren)
- ☒ Kennis over onderwijszorgvoorzieningen rond de school en in de regio
- ☒ Een teamaanpak op gedrag (afspraken op papier en werkend in de praktijk)
- ☒ Competenties om ouders als partner te betrekken bij de onderwijszorg voor hun kind

De schoolleiding heeft aangegeven dat de volgende teamexpertise nog verder kan worden ontwikkeld:

- Verdere implementatie van HGW met OPP en leerlijnen en het directe instructiemodel. Dit heeft veel aandacht en wordt regelmatig besproken met het team.
- De afweging en inschatting van de leerkracht om in te spelen op het groepsfunctioneren, of in te grijpen op de leerling. Dit wordt in toenemende mate een groepsaanpak.
- Een passend aanbod voor de leerlingen met een hoog leerniveau blijft zoeken.
- De toename van meer complexe problematieken, vraagt ook meer handvatten voor de aanpakken en hantering daarvan. Daarom regelt de school veel scholing (ook met Kracht van Speciaal). De gedragswetenschapper is meer betrokken bij de inrichting van het onderwijs.

Biedt de school onderwijsarrangementen binnen het regulier onderwijs aan?

De school biedt geen arrangementen binnen het regulier onderwijs aan. Er zijn wel verschillende arrangementen binnen de school, zoals eerder beschreven.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
 - in de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

<i>Functionaris(sen)</i>	<i>Aantal uren per week</i>	<i>Aantal betrokken lln.</i>
VR	4	5
PM: Regenboog	25	18
PM: Zebra	25	9
OA: 1-2	25	9
OA: 3	25	12
OA: 3-4	25	12
OA: 4	21	13
OA: 4-5-6 mlk	21	12
OA: 5	9	13
OA: 5-6a	9	13
OA: 5-6b	18	13
OA: 6-7	6	13
OA: 6-7-8 mlk	18	12
OA: 7	6	14
OA: 7-8a	5	11
OA: 7-8b	12	15
OA: 8a	5	14
OA: 8b	5	12
OA: 8 mlk	15	11
OA: Structuurgroep	18	7

- **buiten** de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

<i>Functionaris(sen)</i>	<i>Aantal uren per week</i>	<i>Aantal betrokken lln.</i>
RT	21	22 (RT in de groep en ondersteuning ict)
Kindercoach	12	14 (+ pauzebegeleiding)
Logopedist	29	25
Fysiotherapeut	21	22

- aanbod aan revalidatie en therapie tijdens schooltijd

Therapieën/trainingen, voortkomend uit de samenwerkingen met Kompaan en De Bocht en GGZ Breburg, afgestemd op het behandelaanbod voor de individuele leerling zoals: PMT, beeldende therapie, speltherapie, logopedie, fysiotherapie, sensopatisch spel, sova-training.

Ondersteuning door eigen medewerkers van de school in direct contact met de leerling(en) buiten de klas:

RT, op deze manier:

De remedial teacher geeft advies en ondersteuning aan de groepsleerkrachten op het gebied van didactiek. Soms is het nodig dat een leerling, naast het programma dat aangeboden wordt in de groep, extra hulp/ondersteuning krijgt om het leerproces te bevorderen. Deze individuele ondersteuning is kortdurend, maximaal veertien bijeenkomsten met eventueel een eenmalige herhaling na evaluatie. De RT-er toetst de leerlingen en ondersteunt in toetsperioden. Op basis van de toetsresultaten stelt de RT-er een hulpprogramma vast, ook kan de RT-er didactisch ondersteunend zijn binnen de groep.

IB, op deze manier:

Naast begeleiding en coaching van de leerkrachten en het bewaken van de zorgstructuur, heeft de IB-er gesprekjes met leerlingen om te komen tot handelingsplannen in de klas. Ook kan de IB-er een rol hebben in de uitvoering hiervan. De IB-er draagt zorg voor leerlingen wanneer deze tijdelijk niet in de klas kunnen zijn. Dit kan zijn voor een korte afgebakende tijd (half uur) of voor een interne cooling down (dagdeel of hele dag).

Fysiotherapeut, op deze manier:

De fysiotherapeut onderzoekt en behandelt leerlingen die belemmerd worden in hun motorische ontwikkeling en hun bewegend functioneren. De behandeling is erop gericht om de motorische vaardigheden van de leerling te verbeteren en de motorische mogelijkheden te vergroten. Dit alles in functie van het onderwijsleerproces. Indien nodig worden leerlingen gescreend/onderzocht. Therapie kan zowel individueel als ook in groepsverband worden aangeboden.

SI-therapeut (sensorisch integratie therapeut), op deze manier:

Gespecialiseerd fysiotherapeut die zich bezighoudt met het onderzoek en de behandeling van zintuiglijke informatieverwerkingsproblematiek veel voorkomend bij leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum, DCD, en AD(H)D. De leerlingen zijn vaak druk, angstig, onhandig of hoogsensitief. Onderzoek vindt plaats door het invullen van observatielijsten (o.a. Sensory Profile) en sensomotorische observatie, waarna een plan van aanpak wordt gemaakt in samenspraak met ouders, leerkracht en gedragswetenschapper. Tijdens de behandeling worden sensomotorische prikkels gedoseerd aangeboden, met als doel verandering aan te brengen in de manier waarop het zenuwstelsel van de leerling de sensorische informatie organiseert, zodat de leerling beter in staat is tot interactie met de wereld om zich heen.

Logopedist, op deze manier:

Logopedie richt zich op het behandelen van leerlingen die belemmerd worden in hun spraak-/taalontwikkeling en/of communicatieve vaardigheden, met als doel het voorkomen en verminderen van onderwijsbelemmeringen. Indien nodig worden leerlingen logopedisch gescreend/onderzocht. Dit kan blijken uit dossiergegevens of naar voren komen uit de diverse overleggen zoals gepland binnen de zorgstructuur van de school.

Gedragswetenschappers, op deze manier:

Naast de begeleiding en coaching van leerkrachten in de omgang met de leerlingen op orthopedagogisch gebied ook:

- Ondersteunen en specifiek begeleiden, van de leerling, indien deze vastloopt. Bv. een leerling loopt vast in de klas; er is vaker sprake van externaliserende gedragsproblematiek in de klas en

de leerling kan zich niet voldoende herstellen met de gangbare methode/stappenplan volgens het crisis-begeleidingsmodel (time out).

- Individuele begeleidingsgesprekken met leerlingen (psycho-educatie, bespreken problemen op het gebied van functioneren in de klas en hoe hiermee om te gaan).

Kinder-, jongerencoach, op deze manier:

Door de kinder-, jongerencoach wordt door middel van diverse begeleidingstechnieken, vraaggestuurd, gewerkt aan het versterken van de eigen vaardigheden, het zelfvertrouwen en het welbevinden van de leerling. Dit tot op het niveau dat toereikend is om weer zelfstandig verder te kunnen met het leerproces en de sociaal-, emotionele activiteiten in en rond de school. Deze vorm van begeleiding kan worden ingezet voor leerlingen waarbij sprake is van een stagnatie in de ontwikkeling op dit vlak. Het is een kortdurende begeleidingsvorm van gemiddeld acht begeleidingssessies van 45 minuten die binnen school kan worden ingezet. Verlenging met acht sessies is mogelijk na evaluatie en vaststelling van concrete doelen. De insteek die wordt gekozen door de coach is afhankelijk van de hulpvraag en de mogelijkheden van de leerling. Er wordt tijdens de begeleiding samengewerkt met ouders, leerkracht en Commissie van Begeleiding (CVB). Ook het betrekken van andere leerlingen uit de klas behoort tot de mogelijkheden om een transfer naar de leer- en leefomgeving van de leerling te bewerkstelligen.

Trainer op sociaal emotioneel gebied, op deze manier:

- Individuele gesprekken: waar loopt een leerling tegenaan; wat gaat al goed en wat is nog moeilijk. Analyse van krachtbronnen en ontwikkelpunten. Terugkoppelen naar de leerkracht en evt. meedenken in de aanpak. Vaak gebaseerd op de methode 'Geef me de vijf'.
- Psycho-educatie voor leerlingen met ASS of ADHD: afhankelijk van de leeftijd en het type kind wordt daar een van de volgende methode voor gehanteerd: 'Ik ben anders', 'Ik ben speciaal', 'Autisme en ik', 'ADHD en ik', 'Het vollehoofdenboek'.
- TOM-training: het betreft de vaardigheid om aan jezelf en aan anderen gedachten en gevoelens toe te schrijven, en op basis daarvan zo goed mogelijk te anticiperen op het gedrag van anderen.
- SOVA-training: het bieden van handvatten om op de juiste manier te handelen in sociale situaties. Afhankelijk van de leeftijd en het type kind worden hier de volgende trainingen voor ingezet: 'Tim en Flapoor', 'Samen denken en doen', 'Wat denk jij wel?!'.
- Het vriendenprogramma: via stappenplannen leren leerlingen hun angsten aan te pakken en hun zelfvertrouwen te vergroten.

Time-Out Begeleider (TOB), op deze manier:

Het time-out beleid is gebaseerd op het crisisbegeleidingsmodel. Kern van dit model is dat het overwegend een preventief karakter heeft en uitgaat van het positieve. Bij oplopende spanning bij een leerling worden zes fasen onderscheiden: Fase 1; Rust Territoriaal evenwicht. Fase 2; Angst voor controleverlies, verandering van het 'normale' gedrag (nog wel realiteitsbesef). Fase 3; Verlies van controle. Fase 4; Chaos, acting-out, het gebruik van destructief gedrag. Fase 5; Ontspanning, terugkeer van realiteitsbesef. Fase 6 Evaluatie en terugkeer naar Fase 1.

Door te werken met vaste time-out begeleiders binnen de afdelingen van de school en goede registratie, wordt relevante informatie op leerling- en leerkrachtniveau verzameld. Deze informatie kan ondersteunend werken in een begeleidingstraject op maat.

De TOB-ers zijn, evenals alle medewerkers van de organisatie, geschoold via de DDG-training (omgaan met dreigend en destructief gedrag). Hierdoor is men vaardiger in het voorkomen van agressie en in onveilige situaties zijn medewerkers in staat leerlingen zorgvuldig fysiek te begeleiden en te verplaatsen naar een plek waar ze tot rust kunnen komen (de zgn. time-out ruimte).

De TOB-ers zijn middels een telefoon gedurende de gehele dag oproepbaar binnen de school.

Handen op schoolniveau beschikbaar voor ondersteuning van professionals en ouders

Schoolarts, op deze manier:

De schoolarts, is vanuit de GGD, verbonden aan school en verricht medisch onderzoek bij leerlingen die toegelaten worden tot het speciaal onderwijs. Verder verricht de schoolarts onderzoek bij alle tien- en elfjarigen. Naar aanleiding van specifieke vragen kan aanvullend onderzoek plaatsvinden. De schoolarts neemt op regelmatige basis plaats in de Commissie Van Begeleiding. Via de CVB kunnen vragen gesteld worden aan de schoolarts op medisch vlak.

De schoolarts (en kinderarts) zijn intermediair tussen de school, de ziekenhuizen en behandelinstellingen.

Maatschappelijk werk, op deze manier:

Het werk van de schoolmaatschappelijk werker bevindt zich in het gebied: school en thuis en hulpverlening.

- Probleeminventarisatie en hulpvraag formuleren. Toeleiding naar speciaal hulpaanbod en geïndiceerde zorg: Doel: het in kaart brengen van de problemen die de leerling in het dagelijkse leven ervaart op de gebieden: sociaal; emotioneel, zelfredzaamheid en gezinsbelasting.
- Informatie, advies en praktische dienstverlening: Doel: ouders verwijzen naar instanties op het gebied van hulpverlening, dagbesteding en financiering.
- Voorlichting en preventie: Doel: contact onderhouden met ouders, hulpverlening, ketenpartners en veiligheidsinstanties. Het leiden van oudergespreksgroepen en ouderavonden.
- Signalering: Doel: onder de aandacht brengen en vragen stellen over veiligheid en stagnering van een kind in ontwikkeling. Dit kan op het gebied van thuis, wonen, schoolgang en vrije tijd.
- Lichte pedagogische- en psychosociale hulp: Doel: ouders adviseren bij opvoedproblematiek. Uitleg en ondersteuning geven aan ouders en of jeugdigen bij pestproblematiek. Dit zijn kortdurende trajecten die na 3-5 keer worden afgesloten of doorverwezen.

Lid van de Commissie Van Begeleiding (CVB)

Gedragswetenschapper, op deze manier:

- Lijn uitzetten in de groepsaanpak, hierbij uitgaand van de problematieken/behoefte van de leerlingen. Hierbij kijken naar het aanbrengen van structuur, duidelijkheid en overzicht in de omgeving van de leerling, gebruik van hulpmiddelen in de klas, gebruik van het beloningssysteem en het sanctioneringssysteem, het handelen van de leerkracht.
- Handelingsadviezen geven aan de leerkracht voor de klas en individuele leerlingen (evt. opstellen IHP). Handelingsadviezen geven voor de organisatie als geheel. Op basis van de behoefte van de leerling, blijvend (bij)sturen om zodoende ontwikkeling te bewerkstelligen.
- Ontwikkelingsperspectief (alle leerlingen) en uitstroomniveau (vanaf groep 6) vaststellen, evalueren en evt. bijstellen middels de OPP-besprekingen die zijn geïntegreerd in de zorgstructuur van de school. Eventueel tussentijds bijstellen op basis van nieuwe inzichten.
- Lid van CVB: bespreken leerlingen van verschillende zorgniveaus en hierop acties uitvoeren en lijnen uitzetten (vaststellen handelen, aanpak in de klas, onderzoek/observaties om dit te ondersteunen/verhelderen, samenbrengen van verschillende systemen en instanties, evalueren). Inbreng nieuwe leerlingen met hierbij opgesteld start OPP.
- Ondersteunen/begeleiden in de klas. Door aanwezigheid en observatie in de klas bevragen en sturen van leerkrachten op handelen/interactie naar leerlingen vanuit hun specifieke problematiek en hulpvragen/behoefte.
- Oudercontacten n.a.v. aanmelding, traject in de CVB, OPP-aanpassingen, hulpverleningstrajecten en onderzoeksresultaten.

- Samenwerking en overleg met diverse hulpverlenende instanties.
- Afname van (psycho)diagnostisch onderzoek.
- Eindverantwoording dragen voor het complete aanbod van alle individuele trainingen en begeleidingstrajecten voor de leerlingen binnen de gehele organisatie.
- Het opzetten, voorbereiden en leiden van scholingsactiviteiten op teamniveau.
- Het mede informeren van het team over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (ortho)pedagogisch handelen.

Intern Begeleider, op deze manier:

De intern begeleider begeleidt (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in hun professionele ontwikkeling door:

- Het verrichten van coördinerende activiteiten op het gebied van leerlingenzorg.
- Observeren en coachen van (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in de groep bij het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
- Het ondersteunen van de leerkracht bij het schrijven van groepsplannen en eventuele individuele (kortdurende) handelingsplannen.
- Het organiseren van, en leidinggeven aan, groeps- en perspectiefbesprekingen op basis van groepsplannen en OPP's.
- Het (mede)organiseren en/of uitvoeren van scholingsactiviteiten binnen de organisatie.
- Het activeren van (vak)leerkrachten op het gebied van deskundigheidsbevordering in hun persoonlijke ontwikkeling.
- Het activeren- en begeleiden van collegiale consultatie tussen (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten.
- Het begeleiden van (vak)leerkrachten bij het invoeren van onderwijskundige vernieuwingen.
- Het mede informeren van het team over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (ortho)pedagogisch en (ortho)didactisch handelen.
- Het opstellen van de jaarlijkse toetskalender, het bewaken van de uitvoering daarvan en het verzamelen van toetsgegevens en/of groepsoverzichten; schoolanalyses van data.

Daarnaast coördineert de intern begeleider activiteiten in het kader van onderwijsvernieuwing door:

- Introductie en implementatie van nieuwe methoden, leermiddelen en werkvormen. Het begeleiden / ondersteunen van de invoering van deze onderwijsvernieuwingen door leerkrachten te coachen.
- Mede opzetten, implementeren en borgen van het leerlingvolgsysteem.

Overige algemene taken van de intern begeleider:

- Lid van de Commissie Van Begeleiding (CVB). De IB-er is voor de leerkrachten de poortwachter naar de CVB.
- Begeleiden / inwerken van nieuwe (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten.
- Aanspreekpunt voor ouders en externe partners m.b.t. alle zaken gerelateerd aan de zorgstructuur van de gehele school.
- Het coördineren terugplaatsing naar het (speciaal) basisonderwijs, het initiëren en coördineren van arrangementsaanvragen/toelaatbaarheidsverklaringen en het coördineren van de aanmeldingen en verwijzingen van leerlingen.

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

- ☒ alternatieve methodes, Er is binnen school een aanbod aan remediërende methoden: Rekenen: 'Maatwerk', 'De Zuid-Vallei', 'Met sprongen vooruit', 'Geld-meten-wegen-tijd van K2 publisher', 'Zo reken ik ook'.
- Spelling: 'Spelling in de lift', 'Speciale spellingbegeleiding', 'Zuid-Vallei', 'Voorspel', 'Veilig in stapjes', 'Zelfstandig spellen', 'Taal in Blokjes'.
- Lezen: 'Speciale leesbegeleiding', 'Connect lezen', 'Ralfi lezen', 'ELLO', 'DMT oefenmap', 'Speciale aanvankelijke leesbegeleiding', 'Flits', 'Woordenhaai', 'Leesladder', 'Leesweg', 'Leeslijn', 'aap-zee-koe
- Begrijpend lezen: Zuid-Vallei'.
- ☒ gericht op zelfredzaamheid, Visuele ondersteuning toiletgang, opruimen spullen, omkleden gym / spel.
- ☒ met een lager tempo, veel herhalen, Voor de MLK-stroom worden bepaalde alternatieve methoden ingezet (zie boven).
- ☒ die (veel/snel) lezen vermijden, Specifieke leesprogramma's op de computer zoals 'Sprintplus' en luisterboeken.
- ☒ gericht op auditieve informatieverwerking, 'Spelen met woordstructuren', 'Curriculum Auditieve Training', 'Moet je luisteren', 'Auditieve Training van Kring Sliedrecht', 'Top'.
- ☒ gericht op visuele informatieverwerking, Pictogrammen en scripts (klassikaal en individueel), 'stoplicht', 'Meichenbaum', 'time-timer', digibord.
- ☒ gericht op sensomotorische informatieverwerking, Diverse tactiele materialen, gericht op tactiele waarneming en ruimtelijk voorstellingsvermogen of het bevorderen van werkhouding en concentratie: tast/voelletters, zand-, (schrijf)tafel, tactilo, voeltastkist, voelkussentjes, schrijfpatroonsporen/ doolhoven, ooghandcoördinatie-bord, 12-trap. Tangle, stressballetjes, bijt armband.
- ☒ uitgaand van sterk eigen probleemoplossend vermogen, Zelfcorrigerende materialen b.v. 'Varia', 'Picolo', 'Loco' enz.
- ☒ anders, nl:
 - Onderwijsondersteunende leermiddelen zoals spellingkaarten, afdekkaarten, rekenrekjes, getallenlijn enz.
 - Onderwijsmaterialen gericht op (hoog)begaafdheid zoals 'Breinbrekers', 'Rekentijgers' en diverse computerprogramma's.

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

- ☒ methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. 'Leefstijl' en 'Doos vol gevoelens'.
- ☒ begrenzing van het gedrag, nl. Time-out tafel in elke klas met bijbehorende picto's, bij ruimtes in elk klaslokaal, time-out ruimtes, time-out formulier gebaseerd op het 3-G Model.
- ☒ uitdaging tot alertheid en activiteit, nl. Study-buddy, koptelefoon, MP-3 speler, schotten, bijruimtes, trampoline, sensorische materialen (zie boven).
- ☒ het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. Beloningssysteem (punten/sterren) waarmee leerlingen kunnen sparen voor vrije tijd of iets materiëls. Pluim/ zonnetje van de dag. Individuele (tijdelijke) beloningssystemen.
- ☒ begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl. Gedragspatroongrafiek, zones op de speelplaats, buitenspel materialen per klas, social scripts

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen (zoals zitballen, 'sissel'-kussens voor hyperactieve kinderen, fysiotherapeutische materialen voor revaliderende kinderen, basis verpleegmaterialen voor langdurig zieke kinderen, MRT-materialen⁶ aangepast schrijfmateriaal, aangepast meubilair)

☒ Oraal sensitief materiaal: bv bijtarmband, bijtstaafjes, tongue tip tool, Theratubes, kauw-, bijt- en zuigmateriaal, oorkappen, geurspel, zure voedingsmiddelen, kauwgum.

☒ Materialen: wiebelkussens/trilkussen, wigkussen, antislipmaterialen, verzwaringsmaterialen als gewichtsvestjes, -dekens, schouderlang, gewichtsballen, zandballen.

☒ Aangepast meubilair: tafels met buikuitsparing en bijpassende stoel met verstelbare arm-/rugleuningen, voetenbankjes.

☒ Schrijfhulpmiddelen, therapeutische scharen.

☒ Hometrainer, trampolines, balansborden, schommels, massagematerialen, boksbal, dikke matten.

• *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

☒ extra grootte van de lokalen, gangen en speel/gymruimten: bijruimte in de klaslokalen

☒ speciale ruimte kindercoach

☒ handenarbeidlokaal/atelier/technieklokaal

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

☒ rolstoeltoegankelijkheid

☒ omgeving gericht op sensorische beleving. Deze materialen zijn aanwezig in de ruimte van de fysiotherapeut

☒ speel-/gymlokaal

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

☒ time-out ruimte⁷

☒ revalidatie- en therapieruimte (bv. voor fysiotherapie)⁸

☒ rustruimte, naast het zorgteam is een ruimte waar een leerling in rust in kan werken.⁹

buitenruimten

☒ een speelplein met extra kwaliteit

Opmerkingen:

Voor de doelgroep is het belangrijk dat ook het buitenspel zoveel mogelijk veiligheid, overzicht en structuur biedt. Naast ontspanning en beweging is het op sociaal emotioneel gebied ook een leermoment. De speelplaats is verdeeld in zones waaraan vaste spelregels en een surveillant gekoppeld is, herkenbaar aan een felgekleurde hes.

Er wordt onderscheid gemaakt in een rustige zone (gele zone), een spelzone (rode zone) en een actiezone (blauwe zone). Deze indeling biedt mogelijkheden om het speelgebied voor sommige leerlingen af te bakenen en te visualiseren. Daarnaast kunnen leerlingen spelen in een zone die past bij de behoefte van de betreffende leerling. Afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van de leerling wordt een leerling ingedeeld in een speel niveau. Aan elk niveau zitten bepaalde speel- en begeleidingsafspraken gekoppeld met tevens begrenzing in de ruimte. De pauzes worden in de

⁶ MRT=motorische remedial teaching

⁷ Het kan zijn dat de ruimte nog niet als zodanig is ingericht, maar wel eenvoudig om te vormen.

⁸ Idem

⁹ Idem

klassen voor- en nabesproken (m.b.v. de gedragsspatronengrafiek), om inzicht te vergroten in sociale situaties en het eigen handelen daarbinnen.

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
Nee	Ja	visuele beperkingen
Ja	Ja	auditieve beperkingen
Ja	Ja	spraak/taal belemmeringen
Ja	Ja	cognitieve beperkingen
Ja	Ja	motorische beperkingen
Nee	Ja	beperkingen door langdurige ziekte
Ja	Ja	Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
Ja	Ja	ADHD
Ja	Ja	dyslexie
Ja	Ja	overige psychiatrische aandoeningen
Ja	Ja	gedragsproblemen
Nee	Ja	onderwijsachterstanden andere culturen

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				x
Bureau Jeugdzorg				x
GGD				x
GGZ				x
MEE				x
MKD				x
(Kinder)ziekenhuis	x			
Revalidatiekliniek	x			
Justitiële inrichting	x			
Gemeente ketenzorg				x
Kompaan, De Bocht				x
Leo Kannerhuis				x

Professionals van instellingen die in de school werken:

PMT-ers, Begeleiders dyslexietraining. GGZ Breburg pedagogisch medewerkers in OZA.

Kompaan; pedagogisch medewerkers in Regenboog en Zebra, sporadisch in het kader van de Drie Leefsferen samenwerking.

Leo Kanner Huis Brabant, trainer DOS (Deeltijdbehandeling Op School)

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

De groepsleerkrachten dragen de verantwoordelijkheid voor de groepsplannen en uitvoering van de handelingsplannen. Vaak zijn de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen complex en de leerkrachten leggen ondersteuningsvragen daaromtrent voor aan het ondersteuningsteam of de CvB.
- de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De intern begeleider begeleidt (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in hun professionele ontwikkeling door:

 - Het verrichten van coördinerende activiteiten op het gebied van leerlingenzorg.
 - Observeren en coachen van (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten in de groep bij het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
 - Het ondersteunen van de leerkracht bij het schrijven van groepsplannen en (individuele) handelingsplannen.
 - Het organiseren van, en leiding geven aan, groeps- en perspectiefbesprekingen op basis van groepsplannen en individuele handelingsplannen.
 - Het (mede)organiseren en/of uitvoeren van scholingsactiviteiten binnen de organisatie.
 - Het activeren van (vak)leerkrachten op het gebied van deskundigheidsbevordering in hun persoonlijke ontwikkeling.
 - Het activeren- en begeleiden van collegiale consultatie tussen (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten.
 - Het begeleiden van (vak)leerkrachten bij het invoeren van onderwijskundige vernieuwingen.
 - Het mede informeren van het team over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (ortho)pedagogisch en (ortho)didactisch handelen.

Daarnaast coördineert de intern begeleider activiteiten in het kader van onderwijsvernieuwing door:

 - Introductie en implementatie van nieuwe methoden, leermiddelen en werkvormen. Het begeleiden / ondersteunen van de invoering van deze onderwijsvernieuwingen door leerkrachten te coachen.
 - Mede opzetten, implementeren en borgen van het leerlingvolgsysteem.

Overige algemene taken van de intern begeleider:

Lid van de Commissie van Begeleiding (CvB). De IB-er is voor de leerkrachten de poortwachter naar de CvB.

Begeleiden / inwerken van nieuwe (vak)leerkrachten en onderwijsassistenten.

Aanspreekpunt voor ouders en externe partners m.b.t. alle zaken gerelateerd aan de zorgstructuur van de gehele school.
- volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

Middels het Cito-LVS en de methode gebonden toetsen worden de leervorderingen gevolgd, in samenhang met de andere ontwikkelingsgebieden. De rapportages zijn daarom een beschrijving van de ontwikkeling van de leerling. Ook is er een leerlingendeel aan de rapportage gekoppeld.
- aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

Er is een protocol voor dyslexie gericht op signaleren en screenen. De externe onderzoekers verzorgen ook de behandeling. De school hanteert de compenserende maatregelen. Ook is er

een time-outprotocol en een protocol voor medicijngebruik voor bewaren, toedienen en registratie van medicijnen. De volgende protocollen zijn in ontwikkeling en worden nog dit schooljaar geïmplementeerd: dyscalculie (ernstige reken/wiskunde problemen), hoogbegaafdheid, pesten.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
 - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
 - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

De aanwezige ouder(s) bij het interview geven aan dat ze veel verschillende niveaus van betrokkenheid hebben ervaren, zoals informeren, raadplegen, afstemmen en samenwerking als partners. De ouders worden betrokken door besprekingen over het OPP en hebben een inbreng. Ze worden door de leerkrachten gezien als medestanders en worden gehoord. Vanuit school is er veel contact, zijn er korte lijnen en is de school laagdrempelig. Dit kan variëren per ouder, omdat soms ouders uit beeld zijn, of wanneer enige afstand gewenst is.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Er is contact in geval van een aanmelding, of rond een casus. Er is geen contact op het gebied van kennisdeling of verspreiding van expertise. De AB-ers zijn allemaal overgegaan naar Plein013.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Binnen de Stichting Biezonderwijs is er contact middels diverse netwerken, zoals een directieberaad, IB netwerk, diverse werkgroepen en gezamenlijke scholingen.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Er is contact met het loket, maar daar blijft het wat toe beperkt. De schoolleiding heeft behoefte aan meer dwarsverbanden.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen voor sbo en so binnen Plein013?*

Er is met SO De Bodde contact op verschillende niveaus, zoals op casusniveau, op niveau van een leerlingenplaatsing, op niveau van collegiale consultatie.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen voor sbo en so buiten Plein013?*

Daar waar nodig is er op leerlingenniveau contact.

Afsluitende opmerkingen:

De schoolleiding signaleert drie trends.

Volgens de schoolleiding probeert het basisonderwijs het maximale te doen voor de leerlingen met speciale onderwijsbehoeften, maar vaak lukt dat uiteindelijk toch niet. De leerlingen komen thuis te zitten en dan is de nood hoog. De conclusie van de schoolleiding is dat Passend Onderwijs niet leidt tot vermindering van de aantallen thuiszitters. De aanwezige ouders bij het interview zien als oplossing dat basisscholen duidelijker de eigen mogelijkheden en begrenzingen moet erkennen en communiceren. De leerlingen die zijn vastgelopen in het regulier onderwijs, zijn gefrustreerd op velerlei gebied. Als leerlingen jong instromen, dan is er sprake van ernstige en complexe problemen, zowel in het kind als rond het kind. Vaak ontbreken de leervoorwaarden en heeft het kind moeite te functioneren in een groep. Een tweede trend die de schoolleiding ziet is het gegeven dat leerlingen met internaliserende gedragsproblematiek niet meer instromen. De verklaring daarvoor zou zijn dat deze leerlingen niet opvallen in de klas, de school niet handelingsverlegen lijkt, maar ouders geven aan dat hun kind ongelukkig is op het BAO. Het gevolg is dat op De Keyzer het accent komt te liggen op leerlingen met externaliserende gedragsproblematiek. Tenslotte als derde trend geeft de schoolleiding aan dat het geld gestuurde proces in het samenwerkingsverband (de verwijzer betaalt) in de hand werkt dat er 'strijd' ontstaat met het BAO als een behandeling is beëindigd, of een TLV moet worden verlengd met betrekking tot terugplaatsing van leerlingen naar het reguliere onderwijs.

De TLV's worden afgegeven voor minimaal een jaar. Voor korttijdelijke opvang is geen mogelijkheid in de huidige regelgeving. De schoolleiding vraagt aan Plein013 hiervoor een oplossing te zoeken.

De aanvraag van een TLV en de administratieve verwerking vraagt te veel tijd van de IB-ers. Bovendien betekent de sturing van Plein013 op 1 jarige TLV's veel werk voor de IB-ers, waardoor ze minder toekomen aan begeleiding van het primaire proces op de werkvloer.

Door de krimp in het SO (regionaal gezien) zijn er minder speciale arrangementen te realiseren, omdat daarvoor een zeker volume van de SO scholen nodig is. Dat staat nu onder druk.

De fusie met De Klimmer leidt niet tot een verbreding van de doelgroep, omdat De Keyzer dergelijke leerlingen al in huis had. De verwachting is dat er meer leerlingen met deze ondersteuningsvragen naar De Keyzer zullen komen. De leerlingen vragen van het team een extra inspanningsverplichting, want er wordt een speciale pedagogische benadering gevraagd met meer begrenzing, onder andere met een time-out systematiek. Dit is binnen het team nog in ontwikkeling.

De consultants zijn niet betrokken bij het primaire proces. Voor de ouders zijn de consultants onzichtbaar, want de consultants zijn ook niet echt betrokken bij het proces van aanmelding. Dit wordt vooral door de IB-ers en/of de directie gedaan. Binnen De Keyzer zijn de consultants vooral betrokken bij de stappen in het systeem van Plein013. De bemiddelaarsrol van de consultants tussen Ouders – BAO – SO komt niet echt de verf, omdat ze geen doorzettingsmacht hebben.

De schoolleiding heeft zorg over de rol van de ouders in het nieuwe stelsel. Ouders melden regelmatig dat ze zorgen hebben of hun kind op het regulier onderwijs wel op de juiste plek zit. De BAO scholen doen hun best, maar worden financieel bestraft voor hun inzet en moeite en moeten bij verwijzing gaan betalen.

Plein013 wil naast de IVO velden ook smart doelen hanteren bij plaatsing van een leerling op het SBO of SO ter sturing van de plaatsing en eventuele terugplaatsing. Het OPP is blijkbaar niet expliciet genoeg meer. Het lijkt daardoor of de IVO velden (en daarmee de onderwijsbehoeften van de leerling) van minder belang worden geacht door Plein013.